

PAHALI AKARYAKITTA TEK SUÇLU VERGİLER Mİ?

Türkiye’de akaryakıt fiyatları sık sık tartışma konusu olmakta. Yazılı ve görsel basında da çok sık gündeme getirilen pahalı akaryakıt konusunda başlıca sorumlu olarak yüksek vergiler gösteriliyor. Ancak, sorunun sadece “yüksek vergiler” olarak takdim edilmesi kanaatimizce, çözüm yönünde atılabilecek adımları da sekteye uğrattırıyor.

Sadece satış fiyatı içerisindeki toplam vergi payına bakarak yorum yapacak olursak evet, Türkiye’de akaryakıt üzerindeki vergi yükü yüksektir. Nitekim, Eylül 2014 itibariyle, satış fiyatı içerisindeki vergi payı ÖTV ve KDV dahil motorinde %52, benzinde %59’dur.

Ancak, burada gözden kaçırılmaması gereken husus, bu durumun sadece ülkemize özgü bir durum olmamasıdır. Petrol zengini olmayan ülkelerin tamamında akaryakıt üzerinden yüksek oranlarda vergi alınmaktadır. Örneğin, AB 28 ortalamasında Eylül 2014 itibariyle vergi yükü motorinde % 50, benzinde % 55’tir. Ülke bazında aşağıdaki tabloda gösterilen vergi yükü oranları da Türkiye’deki durumun diğer ülkelerde de benzer olduğunu göstermektedir.

Ülke	Vergi Yüğü (%)	
	Motorin	Benzin
İngiltere	60	62
İtalya	56	60
İsveç	54	59
İrlanda	53	58
Hollanda	52	62
Slovenya	52	56
Türkiye	52	59
Finlandiya	51	58
Fransa	51	58
AB 28 Ortalaması	50	55
Belçika	49	56
Macaristan	48	51
Avusturya	48	52
Yunanistan	44	60
Bulgaristan	42	45

Türkiye’de yeni petrol kuyuları açılıp ülke tüketimimizin önemli bir kısmını karşılayabilecek kapasitede yerli petrol üretimi yapılamadığı sürece, akaryakıt üzerindeki vergi yükü, nispeten yüksek kalmaya devam edecektir.

Peki akaryakıt fiyatlarında sorun nerede? **Türkiye’de pahalı akaryakıt konusunda üzerinde durulması gereken sorun “vergisiz” akaryakıt fiyatlarının yüksekliğidir.** Eylül 2014 itibariyle ülkemizde toptancı marjı, dağıtıcı marjı, bayi marjı dahil vergisiz motorin fiyatı 2.10 TL/Lt, benzin fiyatı ise 2,00 TL/Lt’dir. Ancak, AB 28 ortalamasında motorin 1.96 TL/Lt, benzin ise 1,88 TL/Lt’dir.

Ülke	Vergisiz Fiyat (TL/Lt)	
	Motorin	Benzin
Bulgaristan	2,21	2,06
Yunanistan	2,17	1,92
Danimarka	2,16	2,09

Türkiye	2,10	2,00
İspanya	2,06	2,00
Finlandiya	2,04	1,95
Romanya	2,03	1,89
Belçika	2,02	1,97
İtalya	2,01	1,97
Almanya	1,96	1,91
AB 28 Ağırlıklı Ortalaması	1,96	1,88
Avusturya	1,95	1,88
İngiltere	1,91	1,77
Polonya	1,88	1,80
Slovenya	1,88	1,82
Fransa	1,82	1,80

Vergi yükü karşılaştırmasında, motorinde AB 28 ortalaması %50 iken Türkiye’de bu oran % 52’dir. Vergisiz satış fiyatında ise motorinde AB 28 ortalaması 1,96 TL/Lt iken Türkiye’de 2,10 TL/Lt’dir. Buna göre, **vergili satış fiyatları açısından Türkiye’deki vergi yükü AB 28 ortalamasına göre % 2 yüksek iken vergisiz satış fiyatlarında fark % 7 oranındadır.**

Eylül 2014 itibariyle, ülkemizde motorin vergisiz fiyatının 2,10 TL yerine AB ortalaması olan 1,96 TL olması halinde, perakende satış fiyatı 4,36 TL yerine 4,19 TL olacaktır. Sonuç olarak, **Türkiye’deki tüketiciler Eylül 2014 ayında bir litre motorin için AB ortalamasına göre 17 kuruş daha fazla ödemiş ve bunun 14 kuruşu vergisiz fiyat farkından kaynaklanmıştır.**

Türkiye’de akaryakıt üzerindeki vergi yükünün düşürülmesinin, hem petrol üreticisi olmamız hem de bütçe dengeleri göz önünde bulundurulduğunda çok gerçekçi bir yaklaşım olmadığı açıktır. Öte yandan, vergisiz akaryakıt fiyatlarında AB ortalamasının yakalanması akaryakıt fiyatlarında önemli oranda ve kalıcı nitelikte düşüş sağlayacaktır.

Kaynak: EPDK Petrol Piyasası Fiyatlandırma Raporu, Eylül 2014.